

ВІДГУК
офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
доцента кафедри фізичного виховання та спорту Львівського
національного університету імені Івана Франка
Шукатки Оксани Василівни
на дисертацію Рибалка Петра Федоровича
«Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів
фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища
закладу загальної середньої освіти»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи

На сучасному етапі розвитку української освіти виникає потреба у підвищенні якості підготовки педагогічних кадрів, які зможуть ефективно працювати в умовах євроінтеграції. Модернізація освітніх процесів вимагає високого рівня професіоналізму педагогів, здатних до саморозвитку та фахового зростання в руслі застосування сучасних технологій навчання.

Орієнтація на особистість як найвищу цінність вимагає переосмислення та вдосконалення традиційних форм і методів навчання у вищій школі, пошуку нових, більш ефективних прийомів організації навчального процесу.

Сучасна система освітнього процесу не може залишитися остоною від глобального процесу інформатизації суспільства та освіти. Новітні тенденції соціуму вимагають розвитку системи освіти на засадах інформаційних технологій, створенні та функціонуванні належного високотехнологічного та високоякісного інформаційно-освітнього середовища. Його значення останнім часом зростає і якісно впливає на всіх суб'єктів освітнього простору і на їх відносини в освітній системі.

У процесі формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації ФОС ЗЗСО слід активно використовувати ІОС ЗВО, що серед іншого передбачає розробку та використання освітніх ресурсів (навчальних курсів з відповідним навчально-методичним супроводом).

За аналізом розробленості проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури автором встановлено, що в останні роки науковцями піднімаються питання якості професійної підготовки фахівців (у контексті розвитку особистості фахівця, формування у нього педагогічних здібностей, креативних здібностей, педагогічної майстерності, професійної компетентності), удосконалення професійної підготовки вчителів фізичної культури (проблема змісту освіти та вибору форм і методів навчання), готовності до впровадження інновацій у професійну діяльність (у контексті інноваційної діяльності вчителя, використання інноваційних педагогічних технологій, підготовки вчителя-новатора, впровадження інноваційних видів рухової активності, використання інновацій у професійній підготовці

вчителя), запровадження нетрадиційних форм фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи.

Водночас проведений дисертантом аналіз наявного теоретичного й практичного досвіду професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури засвідчив відсутність системних напрацювань щодо професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, що підтверджується низкою наявних суперечностей між:

- зростаючими на рівні держави потребами здоров'язбереження молоді та обмеженістю уявлень про шляхи вирішенням цієї проблеми на рівні закладів загальної середньої освіти;
- підвищеними ризиками погіршення не лише фізичного, а й духовного, психічного, соціального здоров'я молодого покоління (віртуальний простір, інформаційні впливи, булінг тощо) та неможливістю учителів фізичної культури усебічно протистояти таким ризикам на уроках фізичної культури;
- запитом українського суспільства на організацію фізкультурно-оздоровчого середовища в кожній освітній установі та обмеженістю уявлень про його організацію, зокрема, вчителем фізичної культури на рівні закладу загальної середньої освіти;
- необхідністю підготовки учителів фізичної культури, здатних до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, та відсутністю системи відповідної професійної підготовки учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, недостатньою розробленістю теоретичних і практичних засад такої підготовки.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертаційна робота виконана у межах кількох наукових тем, виконаних на замовлення МОН «Підвищення рівня здоров'я і фізичної підготовленості різних груп населення засобами фізичної культури» (номер державної реєстрації 0111U005736) та «Теоретичні і методичні основи фізкультурної освіти різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U000900) на базі Навчально-наукового інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка та теми зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (№ 0117U004904, 2014-2017 рр.) на базі Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Провідною ідеєю дослідження є те, що фізичне виховання молодого покоління має відбуватися не стихійно, а цілеспрямовано у спеціально створеному для цього фізкультурно-оздоровчому середовищі, провідна мета організації якого полягає у формуванні, збереженні і поліпшенні стану

фізичного, духовного, психологічного і соціального здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Основою для організації фізкультурно-оздоровчого середовища є усвідомлення його сутності учителями фізичної культури та спеціально розроблена педагогічна система професійної підготовки, результатом впровадження якої є готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти.

Рибалком П. Ф. обґрунтовано актуальність, теоретичне і практичне значення дослідження. Варто окремо звернути увагу на прагнення дисертанта вирішити визначені в роботі суперечності, що є показником якості проведеного дослідження. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, наукових досліджень із окресленої проблематики дав змогу дисертантові чітко сформулювати науковий апарат дослідження, зокрема, його мету, яка логічно узгоджується з об'єктом, предметом і завданнями.

– У дисертації простежується наукова новизна й особистий внесок здобувача, який полягає в тому, що *вперше* обґрунтовано теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти;

– *вперше* введено у науковий обіг поняття «готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти» (один із результатів їхньої професійної підготовки, що означає інтегральну соціально значущу характеристику вчителя фізичної культури, яка поєднує: ціннісні установки на збереження і зміцнення фізичного, духовного, психічного і соціального здоров'я усіх учасників освітнього процесу; прагнення до власного фізичного і професійного розвитку; знання (спортивні, психолого-педагогічні, валеологічні) про інноваційні методики здоров'язбережувального і здоров'яформувального спрямування; уміння (методичні й технологічні) органічно їх інтегрувати на засадах НУШ в цілісний освітній процес окремої вікової групи і закладу освіти загалом, формувати у дітей ціннісне ставлення до власного здоров'я і мотивацію до здорового способу життя; здібності, які забезпечують якісну комунікацію із суб'єктами фізкультурно-оздоровчого середовища (педагоги, діти, їх батьки) й ефективне вирішення поставлених професійних завдань); схарактеризовано його компоненти (особистісний, когнітивний, процесуальний, рефлексивний);

- *вперше* розроблено педагогічну систему професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, яка: передбачає результатом готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти; ґрунтуючись на взаємних зв'язках різних наукових підходів, серед яких провідними виступають системний, цілісний, професійно особистісний,

діяльнісний, редукційний, середовищний та холістичний підходи; підпорядковується загально-дидактичним принципам, принципам фізичного виховання, принципам інноваційної професійної діяльності, принципам кінезіологічної спрямованості, принципам соціокультурної спрямованості, принципам НУШ; передбачає виважене поєднання спортивної, валеологічної і психолого-педагогічної підготовки та ураховує педагогічні умови (modернізація змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури через висвітлення сутності феномена ФОС ЗЗСО, здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних технологій; створення інформаційно-освітнього середовища ЗВО як базису для формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації ФОС ЗЗСО; використання у спортивній підготовці – інноваційних видів рухової активності, у валеологічній підготовці – інформаційних технологій і засобів, у психолого-педагогічній підготовці – практичних тренінгів і майстер-класів з урахуванням здоров'язбережувальних практик на засадах НУШ), які реалізуються за допомогою традиційних та інноваційних форм, методів і засобів;

– вперше розроблено критерії та показники, завдяки яким схарактеризовано рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти;

- уточнено зміст поняття фізкультурно-оздоровче середовище закладу загальної середньої освіти (педагогічно вивірене і доцільно організоване освітнє середовище, в якому створені необхідні умови для збереження й зміщення фізичного, духовного, психічного і соціального здоров'я всіх учасників освітнього процесу і яке має на меті виховання на засадах НУШ фізично здорової та морально досконалої молоді, спроможної активно реалізувати себе у дорослому житті в інтересах своєї особистості, сім'ї, держави та суспільства);

- спроектовано зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти;

- подальшого розвитку набули наукові положення про професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти.

Достовірність наукових положень і висновків підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, зокрема численних наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених.

Структура дисертації Рибалка П. Ф., що складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків, відображає логічний авторський підхід до викладу змісту роботи.

Наголосимо, що дисертантом чітко визначено завдання усіх етапів педагогічного експерименту, обрано ефективні методи вимірювання, ґрунтовно проведено кількісний та якісний аналіз експериментальних даних. Слід відзначити широкий масив дослідження: експериментальна робота здійснювалася на базі десяти закладів вищої освіти України. Оформлення дисертації не викликає зауважень; матеріал викладено аргументовано, він відзначається доказовістю та переконливістю.

Важливо, що за результатами дослідження опубліковано 41 працю (із них 19 – одноосібні): 1 монографія одноосібна, 1 колективна, 21 стаття у наукових фахових виданнях України, з яких 8 індексується міжнародною наукометричною базою Index Copernicus, 2 статті у періодичних закордонних виданнях, які індексуються у Scopus та Index Copernicus, 5 навчально-методичних посібників, 11 матеріалів апробаційного характеру.

Публікації та автореферат повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій автора уможливлює зробити висновок про повноту викладу в науковій літературі основних положень дисертаційного дослідження. Відтак, кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук відповідно до вимог.

Основні положення дисертації пройшли належну апробацію в доповідях та панельних дискусіях наукових, науково-практичних і науково-методичних заходів різних рівнів, зокрема,

міжнародних: «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення» (Суми, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 pp.), «Педагогічні ідеї Софії Русової у контексті сучасної освіти» (Чернігів, 2016 р.), «Професійна культура фахівця: сутність, реалії, перспективи» (Суми, 2016 р.), «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Вінниця, 2016 р.), «Теоретичні та методичні засади рекреації та оздоровлення підлітків засобами активного туризму» (Суми, 2018 р.), «Настільний теніс як засіб розвитку координаційних здібностей студентів аграрного університету» (Чернігів, 2018 р.), «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка» (Суми, 2018 р.), «Україна майбутнього: сучасні тенденції інноваційного розвитку» (Бердянськ, 2018, 2019), «Діджиталізація в Україні: інновації в освіті, науці, бізнесі» (Бердянськ, 2019), «Інноваційні підходи до підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури» (Суми, 2019 р.), «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (Суми, 2019), «Академічна культура дослідника в освітньому просторі: Європейський та національний досвід» (Суми, 2019 р.), «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 2019 р.), «Економіка, управління, освіта і наука: трансфер теорії і практики в умовах цифрової глобалізації» (Мелітополь, 2020), «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя» (Суми, 2020 р.);

усеукраїнських: «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України» (Суми, 2012), «Актуальні питання охорони

праці у галузі освіти» (Суми, 2016 р.), «Самореалізація пізнавально творчого і професійного потенціалу особистості в інноваційній освіті» (Суми, 2016 р.).

Оцінка змісту дисертації та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації.

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, визначено завдання, описано методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, наведено відомості про апробацію та впровадження одержаних результатів; схарактеризовано структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Підготовка майбутніх учителів фізичної культури в теорії професійної освіти»** За результатами проведеного аналізу розробленості проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури автором встановлено, що економічні й безпекові виклики, що стоять сьогодні перед Україною, обумовлюють сприйняття галузі фізичної культури і спорту як провідної у формуванні, збереженні та відновленні здоров'я населення. Серед вимог, які ставить суспільство до професійної підготовки учителів фізичної культури провідною є забезпечення такого освітнього супроводу, за результатами якого молодь би усвідомлювала важливість здорового способу життя і формування культури власного здоров'я (фізичного, психічного, духовного та соціального). Аналіз діяльності закордонних університетів дає підстави стверджувати, що в країнах Європи, Америки й Азії популяризується масовий спорт через різноманітні кампанії: з фізичної підготовки (США), з покращення діяльності серцево-судинної системи (Великобританія, Японія), з організації занять фізичною культурою у масах „Спорт для всіх“ (Європейські країни), з підвищення активності населення у фізкультурно-оздоровчих заходах (Німеччина).

За аналізом науково-педагогічних досліджень зроблено висновок, що провідні ідеї модернізації професійної підготовки учителів фізичної культури сьогодні також пов'язані із усвідомленням важливості формування, збереження та відновлення здоров'я молодого покоління: проблема якості професійної підготовки фахівця фізичної культури і спорту (у контексті розвитку особистості фахівця, формування у нього педагогічних здібностей, креативних здібностей, педагогічної майстерності, професійної компетентності); проблема вдосконалення професійної підготовки учителів фізичної культури (в контексті змісту освіти галузі ФКіС, удосконалення організаційних форм і методів навчання); готовності до впровадження інновацій у професійну діяльність (у контексті інноваційної діяльності учителя, використання інноваційних педагогічних технологій, впровадження інноваційних видів рухової активності, використання інновацій у професійній підготовці учителя); запровадження нетрадиційних форм фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи.

У другому розділі – **«Організація фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти у результатах**

професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури За результатами наведених міркувань синтезовано тлумачення феномену „готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти”.

Готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища ЗЗСО слід розглядати як один із результатів їхньої професійної підготовки, що означає інтегральну соціально значущу особистісну якісну характеристику вчителя фізичної культури, яка поєднує: ціннісні установки на збереження і зміцнення фізичного, духовного, психічного і соціального здоров'я усіх учасників освітнього процесу; прагнення до власного фізичного і професійного розвитку; знання (спортивні, психолого-педагогічні, валеологічні) про інноваційні методики здоров'язбережувального і здоров'яформувального спрямування; уміння (методичні й технологічні) органічно їх інтегрувати в цілісний освітній процес окремої вікової групи і закладу освіти загалом на принципах НУШ, формувати у дітей ціннісне ставлення до власного здоров'я і мотивації щодо здорового способу життя; здібності, які забезпечують якісну комунікацію із суб'єктами фізкультурно-оздоровчого середовища (педагоги, діти, їх батьки) й ефективне вирішення поставлених професійних завдань.

З'ясовано, що для формування готовності майбутнього вчителя фізичної культури до організації ФОС ЗЗСО потрібна відповідна методична підготовка, що передбачає необхідність забезпечити теоретичну і практичну підготовку студентів до професійної діяльності з проведення занять з використання сучасних форм рухової активності на засадах НУШ, а також сприяти формуванню у студентів творчого світогляду, вихованню педагогічного мислення та набуттю системи теоретичних і практичних знань про особливості проведення оздоровчих занять з різними групами населення і проведенню контролю за їх оздоровчим ефектом, про зміст сучасних здоров'язбережувальних технологій та використанням фітнес-технологій для розвитку основних фізичних якостей.

У третьому розділі – «**Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти**» – схарактеризовано теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, теоретично обґрунтовано та змодельовано педагогічну систему професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти, розроблено її модель та відповідний супровід.

Розроблену педагогічну систему подано у вигляді моделі (рис.1), де увиразнено соціальне замовлення, мету, методологічну основу, теоретико-практичну й діагностичну підсистеми (блоки) для опису досягнення результатів її реалізації.

Відповідно до соціального замовлення українського суспільства на підготовленого до організації фізкультурно-оздоровчого середовища ЗЗСО на принципах НУШ вчителя фізичної культури визначено мету фахової підготовки вчителя фізичної культури: сформувати ціннісні установки на збереження і зміцнення здоров'я усіх учасників освітнього процесу, прагнення до власного фізичного й професійного розвитку; сформувати знання (спортивні, психолого-педагогічні, валеологічні); сформувати уміння (методичні й технологічні) щодо організації фізкультурно-оздоровчого середовища ЗЗСО на принципах НУШ, здатність формувати у дітей ціннісне ставлення до власного здоров'я і мотивацію до здорового способу життя; сформувати навички комунікації з суб'єктами ФОС ЗЗСО (педагоги, діти, їх батьки) і рефлексії власної діяльності щодо організації фізкультурно-оздоровчого середовища.

Четвертий розділ - «**Практичні основи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти**» – визначено практичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти.

До практичних зasad професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти віднесено практичну реалізацію педагогічної системи, яка: спирається на освітній і спортивний досвід вчителя фізичної культури, його здатність до самоосвітньої діяльності, критичне ставлення до інновацій; передбачає модернізацію змісту науково-практичної підготовки, урахування визначених педагогічних умов і вплив інформаційних технологій на пріоритети молоді та її фізичне, духовне, психічне і соціальне здоров'я.

У п'ятому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності педагогічної системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти**» Особлива увага приділялася врахуванню можливостей інформаційно-освітнього середовища ЗВО через використання електронних освітніх ресурсів. На перших курсах під час навчання фахових дисциплін активно використовувалися електронні навчальні матеріали, студенти заликалися до роботи науково-методичних семінарів, тематика яких була пов'язана з використанням інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх вчителів фізичної культури та урахуванні впливу ІКТ на здоров'я молоді. На третьому-четвертому курсах підготовки студенти активно вели наукові пошуки у проблемних групах, результати цієї роботи представляли на науково-методичних конференціях, збільшилася частка курсових проектів, пов'язана з використанням ІКТ, їх результати крім офіційних захистів проходили апробацію під час звітних студентських наукових конференцій.

Узагальнені дані динаміки рівнів готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти у контрольній та експериментальних групах зібрани у таблиці 1.

Отже, за результатами статистичного аналізу педагогічного експерименту підтверджено ефективність педагогічної системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища ЗЗСО.

Дискусійні положення та побажання щодо вдосконалення змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів проведеного дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання, зокрема:

1. Сьогодні у світі набувають популярності інноваційні види рухової активності, які в майбутньому претендують на включення до офіційної програми різних масштабних і престижних змагань сучасності. Зазначимо, що робота тільки б виграла, якби подані види рухової активності було конкретизовано, зокрема (розкрито не лише змістовий, а й процесуальний аспект викладання через проектування лекційних і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, описано процедуру оцінювання навчальних результатів студентів під час дистанційного навчання).

2. Відзначаючи логіку і глибину наукової розвідки П. Ф. Рибалка, при аналізі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у системі вищої освіти розвинених країн світу на нашу думку, доцільним видається вивчення досвіду не тільки їх фахової підготовки, але і готовності до фізкультурно-оздоровчої і здоров'язбережувальної діяльності у закладі загальної середньої освіти, що актуалізує потребу організації відповідного фізкультурно – оздоровчого середовища.

3. Автором слушно виокремлено самостійним підрозділом 3.2 «Нормативно-правові основи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у ЗВО України», окремі документи містяться у підрозділі 1.3 «Аналіз суспільних вимог до професійної підготовки учителів фізичної культури як фахівців у галузі ФКіС». За логікою дослідження вони мають розглядатись також у підрозділі 3.2.

4. Позитивно оцінюючи авторську розробку наукових підходів, зауважимо, що формування ціннісного ставлення молоді до здоров'язбережувальної діяльності уможливлюється шляхом реалізації аксіологічного підходу, але дисертант не опирається на нього у своєму дослідженні.

5. Вибір третьої педагогічної умови передбачає використання у валеологічній підготовці – інформаційних технологій і засобів. Зважаючи на стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, виникає запитання, чи достатнім є використання інформаційних технологій під час науково-

методичних семінарів, тощо, бо якщо ми подивимося на навчальний план польського ЗВО із спеціальності «Фізичне виховання», зміст якого висвітлений на ст. 87, серед дисциплін гуманітарного циклу предмет інформаційні технології, як зазначає Петро Федорович, відіграє одну з провідних ролей.

Водночас, варто зазначити, що висловлені зауваження не є принциповими, вони мають рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження П. Ф. Рибалка, не знижують його високої теоретичної та практичної цінності щодо професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти.

Висновок

Аналіз змісту дисертаційної роботи, автореферату, опублікованих праць дисертанта дає підставу зробити такий висновок: дисертація Рибалка Петра Федоровича «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти», є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що заслуговує на позитивну оцінку.

Рукопис дисертації і автореферат оформлені відповідно до вимог пп. 9, 10, 12, 13, 14 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), що дає підстави для присудження Рибалку Петру Федоровичу наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та спорту Львівського національного
університету імені Івана Франка

O. V. Шукатка

